

Partnerskap om Fensfeltet

Avtale om partnerskap

mellom

Nome kommune, Telemark fylkeskommune og Direktoratet for mineralforvaltning

1 Bakgrunn

Partene er opptatt av å sikre tilgjengelighet til gode mineralforekomster for mulig utvinning, avveid mot miljøhensyn og andre samfunnsinteresser som klima, arbeidsplasser, energiproduksjon og forbruk, befolkningsvekst, næringsutvikling, utdanning og levekår.

Fensfeltet finnes kun på en plass i hele verden, og det er på Fen i Nome kommune. Uavhengig av om, når og hvordan mineralene utvinnes vil partene være sentrale myndigheter i planlegging, utvikling og forvaltning av disse naturressursene.

Fylkesgeologen startet et prosjekt med undersøkelse av Fensfeltets ressurser tilbake i 2015. I *Strategi for geologisamarbeidet i Buskerud, Vestfold og Telemark 2017-2019* er Fensfeltet omtalt. Potensialet, kompleksiteten og omfanget av funnet både i et geologisk og samfunnsnyttig perspektiv er beskrevet i strategien. Prosjektet anses ikke som ferdigstilt og Telemark fylkeskommune vil forlenge arbeidet i minimum 3 år fra 2025.

I løpet av 2024 har 2 kommersielle aktører fått dokumentert *Inferred Mineral Resource* som viser at Fensfeltet er Europas foreløpige største forekomst av sjeldne jordartselementer.

Regjeringen har utarbeidet en mineralstrategi og omtalt mineralnæringen i sin Hurdalsplattform. Kommunen forholder seg til et svært komplekst forvaltningsbilde, og har vedtatt egen strategi « [Fensfeltet for utvikling i hele Nome](#) » den 05.04.22. I strategien er det vedtatt at Nome kommune skal innta både en styringsrolle og en forvaltningsrolle for å sikre utvinning av sjeldne jordarter på Fen. Kommunen skal være aktiv koordinerende underveis i prosessen, og ansvarlig forvaltningsmyndighet overfor andre initiativtakere.

Ordfører i Nome og fylkesordfører i Telemark har uttrykt et ønske om å formalisere et samarbeid for å stå bedre rustet i arbeidet med utvikling av Fensfeltet.

Avtalen utformes slik at det på sikt kan inngå flere partnere både regionalt og nasjonalt.

2 Formål

Partnerskapet skal utgjøre en overbygning for koordinering, styring og informasjonsutveksling for fremtidig mineralutvinning på Fensfeltet. Formålet er å styre utviklingen mot ønsket samfunnsutvikling både lokalt, regionalt og nasjonalt.

Partnerskapet legger til grunn gjeldene politiske vedtak, planer og strategier i kommunen, fylkeskommunen og staten.

Avtalen skal sikre en arena for koordinering herunder følgende:

1. **Nasjonal kontroll og lokal verdiskaping:** Regjeringens mineralstrategi legger stor vekt på nasjonal kontroll over mineralressursene. Dette innebærer blant annet å sikre at Norge har en stabil og langsiktig tilgang til kritiske mineraler som er nødvendige for det grønne skiftet og digitaliseringen. Strategien understreker også viktigheten av å ha en bærekraftig og ansvarlig mineralnæring som kan bidra til verdiskaping og arbeidsplasser i Norge.

Nasjonal kontroll er viktig av flere grunner:

- Forsyningssikkerhet: Ved å ha kontroll over egne mineralressurser, kan Norge redusere avhengigheten av import fra andre land, noe som er kritisk for å opprettholde stabilitet i forsyningskjeder i Norge og Europa.
 - Økonomisk verdiskaping: Utvinning og bearbeiding av mineraler kan skape betydelige økonomiske verdier og arbeidsplasser lokalt og regionalt.
 - Miljømessig bærekraft: Nasjonal kontroll gir mulighet til å sikre at utvinning skjer på en miljømessig forsvarlig måte, i tråd med norske standarder og reguleringer
 - Strategisk autonomi: Kontroll over kritiske mineraler er også viktig for nasjonal sikkerhet og for å opprettholde Norges posisjon i internasjonale allianser og samarbeid.
2. **Samfunnsmessig aksept og bærekraftig utvikling:** Sikre at mineralutvinningen på Fensfeltet bidrar til fellesskapets beste, gjennom en helhetlig og tverrfaglig tilnærming. Det betyr at ny mineralnæring må gjennomføres med mest mulig positive synergieffekter og minst mulig negative konsekvenser for klima, miljø og sikkerhet.
 3. **Styrket regionalt og nasjonalt samarbeid:** gjennom tverr-politisk forankring og samarbeid med nasjonale myndigheter, relevante aktører og fagmiljøer.

Partnerskapet har ikke vedtaksmyndighet og er ikke et eget rettssubjekt.

3 **Avtalens varighet og muligheter for endring**

Partnerskapet behandles/forlenges for hver kommunale valgperiode. Avtalen gjelder for den valgperioden den er vedtatt, men kan reforhandles og eller termineres på seks måneders varsel dersom en av partene ønsker det. Partnerskapsavtalen kan bli revidert dersom det oppstår betydelige endringer i organisasjonsstruktur eller rammevilkår som påvirker avtalen.

4 **Avtalens parter**

Avtalen har følgende parter:

- Nome kommune
- Telemark fylkeskommune
- Direktoratet for mineralforvaltning

5 Organisering

Partnerskapet skal ha en politisk koordineringsgruppe som overordna organ. Videre skal det opprettes en administrativ koordineringsgruppe som følger opp ulike arbeidsgrupper.

Se figur 1.

5.1 Politisk koordineringsgruppe

- Ordfører i Nome kommune
- Leder samfunnsutviklingsutvalget
- Mindretallsrepresentant fra Nome kommune
- Fylkesordfører
- Leder av hovedutvalg for næring, industri og klima
- Mindretallsrepresentant fra Telemark Fylkeskommune
- En representant fra Direktoratet for mineralforvaltning

Forvaltningsnivåer som blir invitert som observatører:

- Nærings- og fiskeridepartementet
- Statsforvalteren i Vestfold og Telemark

De politiske representanter følger de kommunale valgperiodene og det skal utnevnes en vara. Varaene skal ha alle saksdokumenter tilsendt, men møter kun ved fravær.

Den administrative koordineringsgruppa kan delta som bisittere i politisk koordineringsgruppe.

5.2 Administrativ koordineringsgruppe

- Kommunedirektør Nome kommune
- Kommunalsjef samfunnsutvikling i Nome kommune
- Fenskoordinator i Nome kommune
- Fylkesdirektør Telemark fylkeskommune
- Fylkessjef samfunnsutvikling Telemark fylkeskommune
- Seksjonsleder klima, næring og innovasjon i Telemark fylkeskommune
- En representant fra Direktoratet for mineralforvaltning

Observatører:

- Statsforvalteren i Vestfold og Telemark
- Universitetet i Sørøst-Norge

Sekretariatsfunksjonen i administrativ koordineringsgruppe og politisk koordineringsgruppe vil bli løst av enten en representant fra kommunene eller fylkeskommunen.

5.3 Konstituering

Politisk koordineringsgruppe ledes av ordfører i Nome kommune. Fylkesordfører er nestleder.

Den administrative koordineringsgruppa ledes av kommunedirektør Nome kommune. Fylkesdirektør i Telemark fylkeskommune er nestleder.

5.4 Faste oppgaver for politisk koordineringsgruppe

- Fremme og sikre samarbeid, koordinering og informasjonsutveksling mellom lokale, regionale og nasjonale aktører.
- Arbeide med mobilisering av ressurser til gjennomføring av tiltak som er i tråd med kommunale, regionale og statlige planer.
- Inviterer inn og gjennomfører møter med aktuelle interessenter og samfunnsaktører ved behov.
- Gi administrativ koordineringsgruppe politiske råd for hvordan arbeidet med Fensfeltet skal drives frem som helhet og i enkeltprosjekt med særlig stor politisk interesse. Beslutninger utført i politisk koordineringsgruppe er å se på som råd til kommune- og fylkesdirektør.

Politisk koordineringsgruppe har ikke ansvar for ulike delprosjekters økonomi.

Politisk koordineringsgruppe er ikke et formelt politisk besluttende organ i henhold til lovverket, slik som kommunestyre og fylkesting.

5.5 Faste oppgaver for administrativ koordineringsgruppe

- Samordne partene i denne avtalen og sikre framdrift og resultater i tråd med politiske planer og strategier.
- Bidra til politisk forankring av saker knyttet til utvikling av Fensfeltet som er relevant for alle forvaltningsnivåene.
- Forberede saker for politisk koordineringsgruppe.
- Fremme og sikre administrativt samarbeid, koordinering og informasjonsutveksling mellom lokale, regionale og nasjonale aktører.

5.6 Arbeidsgrupper

Arbeidsgrupper kan opprettes midlertidig eller på regulær basis. Arbeidsgruppene er fagressurser innen ulike relevante fagområder i arbeidet med utvikling av Fensfeltet. Gruppene skal være en fast møtearena for samordning, kunnskapsdeling og informasjonsutveksling. Arbeidsgruppene er rådgivende og skal gi råd både i konkrete og strategiske saker.

Figur 1.under viser eksempler på arbeidsgrupper. Ledelse av arbeidsgruppa omfatter forberedelse av saksliste, møteledelse og referat samt oppfølging av oppgaver og prosjekter som krever en helhetlig og overordnet tilnærming til gruppas fagområde. Gruppeleder har ansvar for å bidra til samordning med de andre arbeidsgruppene.

6 Økonomiske betingelser

Møtegodtgjørelse og reisegodtgjørelse dekkes av den enkelte part.

Linda T. Thorstensen
Ordfører Nome kommune

Sven Tore Løkslid
Fylkesordfører Telemark fylkeskommune

Direktoratet for mineralforvaltning

Fig. 1

